

**ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ
ΔΙΑΚΟΣ**

Ο Αθανάσιος-Νικόλαος Μασσαβέτας

Γεννήθηκε είτε στην Άνω Μουσούνισα είτε στην Αρτοτίνα στις 4 Ιανουαρίου του 1788. Είχε έφεση στη θρησκεία και σε ηλικία 12 ετών στάλθηκε από τη μητέρα του στο μοναστήρι του Αγίου Ιωάννη του Προδρόμου στην Αρτοτίνα Φωκίδας για την εκπαίδευσή του. Έγινε μοναχός σε ηλικία δεκαεπτά ετών και, λόγω της αφοσίωσής του στη χριστιανική πίστη και της ιδιοσυγκρασίας του, έγινε πολύ γρήγορα διάκος.

Η λαϊκή παράδοση αναφέρει πως όταν ο Αθανάσιος Διάκος ήταν μοναχός, ένας Τούρκος πασάς πήγε στο μοναστήρι του Προδρόμου στην Αρτοτίνα με τα στρατεύματά του και εντυπωσιάστηκε απ' την εμφάνιση του νεαρού μοναχού. Ο Διάκος προσβλήθηκε απ' τα λεγόμενα του Τούρκου και μετά από καβγά τον σκότωσε. Έτσι αναγκάστηκε να φύγει στα κοντινά βουνά και να γίνει κλέφτης.

Κλέφτης και Αρματολός

Εκείνη την περίοδο ο Αλή πασάς, στα Γιάννενα, έκανε σχέδια εναντίον του Σουλτάνου και κάλεσε στην έδρα του όλους τους καπετάνιους, Αρβανίτες και Χριστιανούς. Ανάμεσα τους και τον Σκαλτσοδήμο. Εκείνος όμως έστειλε τον Διάκο στη θέση του. Ο Αθανάσιος Διάκος υπήρξε αρματολός για δύο χρόνια (1814-1816) στο στρατό του Αλή πασά τον ίδιο καιρό με τον Οδυσσέα Ανδρούτσο.

Όταν ο Ανδρούτσος έγινε καπετάνιος μιας μονάδας αρματολών στη Λιβαδειά, ο Διάκος ήταν για ένα χρόνο πρωτοπαλίκارο του. Στα χρόνια που ακολουθούν και που καταλήγουν στην Επανάσταση του 1821, ο Διάκος είχε φτιάξει τη δική του ομάδα κλεφτών και όπως πολλοί άλλοι καπετάνιοι κλεφτών και αρματολών γίνεται μέλος της Φιλικής Εταιρίας.

Η Αρχή της Επανάστασης

Σύντομα μετά από το ξέσπασμα των εχθροπραξιών, ο Διάκος κι ένας ντόπιος καπετάνιος και φίλος, ο Βασίλης Μπούσγος, οδήγησαν ένα απόσπασμα μαχητών στη Λιβαδειά με σκοπό την κατάληψη της. Στις 1 Απριλίου του 1821, μετά από τρεις ημέρες άγριας μάχης από σπίτι σε σπίτι, το κάψιμο του σπιτιού του Μιρ Αγά συμπεριλαμβανομένου του χαρεμιού και την κατάληψη του κάστρου, η πόλη έπεσε στους Έλληνες.

Η Λιβαδειά, ελεύθερη πλέον, σήκωσε την ελληνική σημαία στις 4 Απριλίου στο κάστρο και την θέση Ώρα. Ο Χουρσίτ πασάς, εντεταλμένος από τον Σουλτάνο, έστειλε δύο από τους ικανότερους διοικητές του απ' τη Θεσσαλία, τον Ομέρ Βρυώνη και τον Κιοσέ Μεχμέτ, επικεφαλής 8.000 πεζών και 900 ιππέων Τούρκων με διαταγή να καταστείλουν την επανάσταση στη Ρούμελη και μετά να προχωρήσουν στην Πελοπόννησο και να σταματήσουν την πολιορκία της Τριπολιτσάς.

Η Μάχη της Αλαμάνας

Ο Χουρσίτ στηριζόταν στις ικανότητες του Ομέρ Βρυώνη.

Ο Διάκος και το απόσπασμά του, που ενισχύθηκαν από τους μαχητές Πανουργιά και Δυοβουνιώτη, αποφάσισαν να αποκόψουν την τούρκικη προέλαση στη Ρούμελη. Η ελληνική δύναμη των 1.500 ανδρών χωρίστηκε σε τρία τμήματα: ο Δυοβουνιώτης θα υπερασπιζόταν τη γέφυρα του Γοργοποτάμου, ο Πανουργιάς τα ύψη της Χαλκωμάτας, και ο Διάκος τη γέφυρα της Αλαμάνας. Οι Τούρκοι διαίρεσαν τη δύναμή τους. Η κύρια τούρκικη δύναμη επιτέθηκε στο Διάκο.

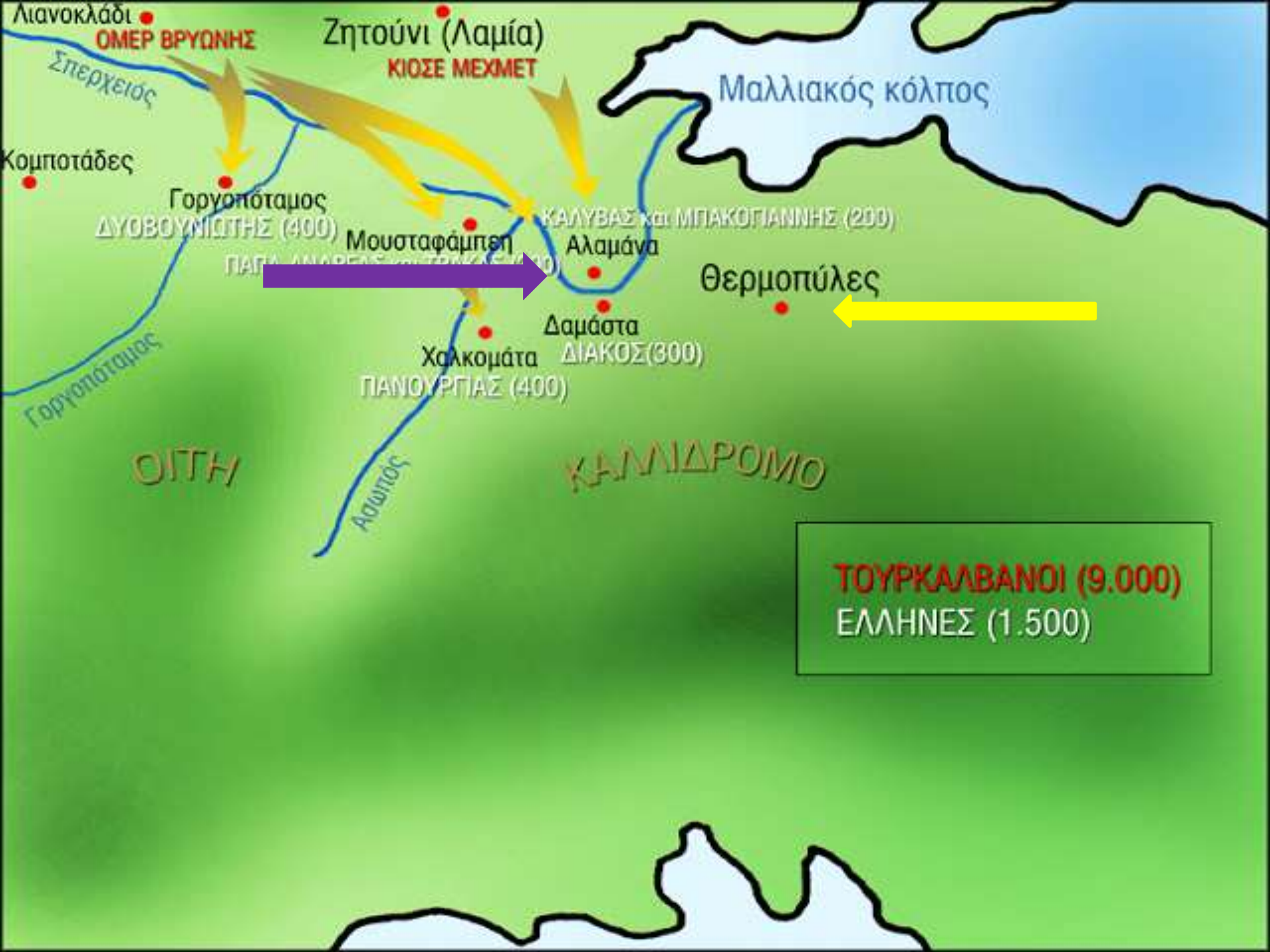
Η άλλη επιτέθηκε στο Δυοβουνιώτη, του οποίου το απόσπασμα γρήγορα οδηγήθηκε σε οπισθοχώρηση, και η υπόλοιπη στον Πανουργιά, οι άντρες του οποίου υποχώρησαν όταν πληγώθηκε σοβαρά, ενώ βρήκαν ηρωικό θάνατο, μεταξύ των άλλων ανδρών, και ο επίσκοπος Σαλώνων Ησαΐας. Έχοντας η πλειοψηφία των Ελλήνων υποχωρήσει, οι Τούρκοι συγκέντρωσαν την επιθετική τους ισχύ ενάντια στη θέση του Διάκου στη γέφυρα της Αλαμάνας. Βλέποντας ότι ήταν θέμα χρόνου προτού κατακλυστούν απ' τον εχθρό, ο Μπούσγος, που πολεμούσε παράλληλα με τον Διάκο, του πρότεινε να υποχωρήσουν.

Ο Διάκος επέλεξε να μείνει και να παλέψει μαζί με 48 συμπολεμιστές του σε μία απελπισμένη μάχη σώμα με σώμα, λίγες ώρες πριν συντριβούν.

Ο σοβαρά πληγωμένος στον δεξί ώμο ο Διάκος συνελήφθη από πέντε Τσάμηδες.

Ο Διάκος αποφάσισε να
μείνει στην Αλαμάννα να
πολεμήσει τους Τούρκους
όπως ο Λεωνίδας τους
Πέρσες, γι' αυτό ονομάστηκε
Λεωνίδας του 1821.

Θάνατος

Ο Διάκος μεταφέρθηκε από τους Τούρκους στην Λαμία μπροστά στον Ομέρ Βρυώνη, ο οποίος προσφέρθηκε να τον κάνει ανώτερο αξιωματικό στον οθωμανικό στρατό αν αλλαγοπιστούσε και ασπαζόταν το Ισλάμ. Ο Διάκος αρνήθηκε απαντώντας *"Εγώ Γραικός γεννήθηκα, Γραικός θε να πεθάνω"*.

Ο Ομέρ πασάς έδειξε συμπάθεια προς τον Διάκο, αλλά κάποιος Χαλήλ μπέης από την πόλη ικέτευσε για την άμεση και παραδειγματική θανάτωσή του. Ο Διάκος αντιμετώπισε το μαρτυρικό του θάνατο με θάρρος. Μόνο ένα παράπονο βγήκε απ' τα χείλη του, προβλέποντας την ανάσταση του Ελληνισμού: *"Για δεσ καιρό που διάλεξε ο χάρος να με πάρει, τώρα που ανθίζουν τα κλαδιά και βγάζει η γης χορτάρι"*. Κατά μια παράδοση ο Διάκος στράφηκε προς τους Αλβανούς και είπε *"Δεν βρίσκεται από σας κανένα παλληκάρι να με σκοτώσει με πιστόλα και να με γλυτώσει από τους Χαλδούπιδες!"*.

Η φοβερή αυτή θανατική ποινή εκτελέστηκε στη Λαμία στις 24 Απριλίου, την επομένη της μάχης στην Αλαμάνα. Μετά τον θάνατό του, οι Τούρκοι πέταξαν το λείψανό του σε κοντινό χαντάκι. Οι Χριστιανοί, όμως, βγήκαν κρυφά τη νύχτα και έθαψαν το σώμα του, στον χώρο που αρχίζει σήμερα η οδός Ησαΐα. Ο χώρος της ταφής του είχε λησμονηθεί και ανακαλύφθηκε από τον αντισυνταγματάρχη Ρούβαλη. Η επιτροπή εκδουλεύσεων, τον αναγνώρισε ως ανώτατο αξιωματικό πρώτης τάξης.

Εγώ Γραικός
γεννηθήκα
Γραικός θε
να πεθάνω

ΕΥΧΑΡΙΣΤΩ

Αντρέας
Ιακωβίδης
Στ'